

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موسسه آموزش عالی حکیم طوس
گروه الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی - فقه و مبانی حقوق اسلامی

بررسی تطبیقی کودک آزاری از منظر فقه، حقوق ایران
و حقوق انگلیس

استاد راهنما:

دکتر علیرضا عابدی سر آسیا

استاد مشاور:

دکتر عباسعلی سلطانی

نگارنده:

وجیهه ربانی فرهودی

زمستان ۱۳۹۷

مجلس شورای اسلامی
۱۳۸۸

فرم صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (فرم شماره ۵)

خانم **وجیهه ربانی فرهودی** دانشجوی رشته **فقه و مبانی حقوق اسلامی** به شماره دانشجویی ۹۵۱۱۲۰۰۵۱۱ در تاریخ ۹۷/۱۱/۲۵ ساعت ۱۳ و در محل سالن جلسات توانست در حضور هیأت محترم داوران از پایان نامه خود با عنوان زیر دفاع نماید.

عنوان پایان نامه: **بررسی تطبیقی کودک آزاری از منظر فقه، حقوق ایران و حقوق انگلیس**

تغییر عنوان: خیر بلی

عنوان نهایی:

هیأت داوران پس از بررسی های لازم در زمینه علمی و تحقیقاتی ایشان، نتیجه را به شرح زیر اعلام می دارد:

- ۱- پایان نامه در وضع فعلی (الف) قابل قبول است با اصلاحات جزئی قابل قبول است (ج) نیاز به تصحیحاتی دارد که پس از تایید هیأت داوران قابل قبول است

سقف نمره	نمره اولیه	
	به عدد	به حروف
دانشجویان تمامی رشته ها	۱۷,۵۰	هفده و پنج دهم
۱۹		

۲- پایان نامه نیاز به تکمیل دارد که بعد از دفاع مجدد نمره آن اعلام خواهد شد. (صورت جلسه مجدد صادر می گردد).

- دانشجو موظف است حداکثر ظرف مدت روز، اصلاحات مندرج در فرم شماره ۶ را به تأیید برساند. (حداکثر مهلت مجاز ۳۰ روز)

امضاء	نام دانشگاه	سرتبیه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیأت داوران
	دانشگاه فردوسی	استادیار	دکتر علیرضا عابدی سرآسیا	استاد راهنما
	دانشگاه فردوسی	دانشیار	دکتر عباسعلی سلطانی	استاد مشاور
	دانشگاه فردوسی	استادیار	دکتر سیدمحمدهادی قبولی	استاد داور
		---	الهام رخیان	نماینده تحصیلات تکمیلی

رئیس محترم اداره آموزش تحصیلات تکمیلی

به استحضار می رساند، نمره نهایی پایان نامه نامبرده، پس از بررسی و تایید موارد زیر مطابق جدول ذیل محاسبه گردید.

- تایید انجام اصلاحات مطرح شده در جلسه دفاع توسط اساتید
- محاسبه نمره مقاله (مقالات) چاپ یا پذیرفته شده در مجلات و همایش های معتبر ضمن تأیید استاد راهنما، (گواهی پذیرش که به تایید اساتید رسیده است، به پیوست ارائه می گردد).
- بررسی رعایت نکات و موارد شیوه نامه تدوین پایان نامه کارشناسی ارشد.

نمره نهایی		نمره دریافتی از مقاله		نمره اولیه	
به عدد	به حروف	به عدد	به حروف	به عدد	به حروف
۱۷,۵۰	هفده و پنج دهم	—	—	۱۷,۵۰	هفده و پنج دهم

رئیس محترم اداره آموزش تحصیلات تکمیلی

لطفاً نسبت به ثبت نمره پایان نامه دانشجو اقدام لازم صورت پذیرد.

نماینده تحصیلات تکمیلی

فرم اصالت و مالکیت اثر (فرم شماره ۸)

اینجانب وجیهه ربانی فرهودی دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته الهیات و معارف اسلامی گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی موسسه آموزش عالی حکیم طوس، نویسنده پایان نامه با عنوان بررسی تطبیقی کودک آزاری از منظر فقه و حقوق ایران و حقوق انگلیس به راهنمایی آقای دکتر علیرضا عابدی سرآسیا متعهد می شوم:

-نتایج ارائه شده در این پایان نامه حاصل مطالعات علمی و عملی اینجانب است و مسئولیت صحت و اصالت مطالب مندرج را به طور کامل بر عهده می گیرم.

-در خصوص استفاده از نتایج پژوهش های محققان دیگر به مرجع مورد نظر استناد شده است.

-تا کنون مطالب مندرج در این پایان نامه به منظور اخذ هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری به هیچ مرجعی تسلیم نشده است.

-کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به موسسه آموزش عالی حکیم طوس است و مقالات مستخرج از پایان نامه، با یکی از دو نام زیر به چاپ خواهند رسید.

• موسسه آموزش عالی حکیم طوس

• Hakim Toos Higher Education Institute

-حقوق معنوی تمامی افرادی که در به دست آمدن نتایج اصلی پایان نامه تاثیرگذار بوده اند در مقالات مستخرج از پایان نامه رعایت خواهد شد.

-در خصوص استفاده از موجودات زنده یا بافت های آن ها برای انجام پایان نامه، کلیه ضوابط و اصول اخلاقی مربوط رعایت شده است.

-در کلیه مراحل انجام این پایان نامه که به حوزه اطلاعات شخصی افراد دسترسی یافته یا از آن استفاده نموده ام، اصل رازداری، ضوابط و اصول اخلاقی انسانی رعایت شده است.

تاریخ و نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء دانشجو

مالکیت نتایج و حق نشر

• کلیه حقوق معنوی این اثر و محصولات آن (مقالات مستخرج، برنامه های رایانه ای،

نرم افزارها و تجهیزات ساخته شده) به موسسه آموزش عالی حکیم طوس تعلق دارد و بدون

اخذ اجازه کتبی از دانشگاه قابل واگذاری به شخص ثالث نیست.

• استفاده از اطلاعات و نتایج این پایان نامه بدون ذکر مرجع مجاز نیست.

سپاسگزاری:

پروردگارا، شکر تو را گویم، در نهان و آشکار، پیدا و پنهان وجودم

که حمد را شایسته‌ای و سزاوار

و مرا اینگونه آموختی که شکر آنکه را گویم

که از روی مهر، به من اندیشیدن آموخت.

او که ره گشای مسیر و راهنمای راهم شد، مردی از جنس دانش و اندیشه بود.

جناب آقای دکتر عابدی

صمیمانه قدردان زحمات بی پایان شما هستم.

و صبوری کرد او که علم را با عشق معنا کرد، دلسوز و مشاور و پشتیبان بود در پیشبرد تحقیقاتم،

استاد مشاور گرامی، آقای دکتر سلطانی، از صمیم قلب سپاسگزار تلاش های بی دریغ شما هستم.

تقدیم می کنیم به :

پدر و مادرم

عزیزتر از جانم

همسرم و فرزندانم

آرامش روح و روانم

چکیده:

کودک آزاری از مهمترین تهدیدهای اجتماعی می‌باشد که با رشد روز افزون آن سلامت جامعه در معرض تهدید قرار گرفته و باعث آسیب‌های اجتماعی می‌گردد. پدیده کودک آزاری تنها یک جرم نیست، بلکه یک پدیده اجتماعی است. مفهوم کودک آزاری بسیار گسترده بوده و شامل هر گونه اذیت و آزار جسمی، روحی، روانی و جنسی و حتی غفلت و بی‌توجهی به نیازهای اصلی کودک نیز می‌گردد. قوانین گوناگون کیفری و مدنی در ایران و کشورهای مختلف در جهت حمایت از اطفال به طور عام و در مواردی به طور خاص پیش‌بینی و تصویب شده‌اند و با وجود حمایت‌های قانونی از اطفال برای جلوگیری از پدیده کودک آزاری، همچنان دارای خلاءهای قانونی نیز می‌باشیم. از آنجا که یکی از راه‌های بررسی کیفیت قوانین یک کشور، مطالعه تطبیقی آن با قوانین دیگر کشورها می‌باشد لذا کودک آزاری در ایران که موضوع این پژوهش می‌باشد به صورت تطبیقی در مقایسه با قوانین انگلستان مورد بررسی قرار می‌گیرد. در فصول اول و دوم به کلیات و مبانی نظری و ادبیات تحقیق پرداخته شده است. همچنین فصل سوم به کودک آزاری از منظر فقه و حقوق ایران و فصل چهارم نیز به کودک آزاری در قوانین انگلستان پرداخته است. نتایج حاصل از پژوهش در فصل پنجم حاکی از آن می‌باشد که هم فقه و حقوق ایران و همچنین قوانین نظام حقوقی انگلستان، دارای رویکردی حمایتی و مراقبتی نسبت به کودکان می‌باشند ولی نوع حمایت قانونی از آنان یکسان نیست و خلأهایی در قوانین حقوقی و کیفری وجود دارد به گونه‌ای که هرزه‌نگاری، ازدواج غیر قانونی، تنبیه بدنی اطفال، حق تربیت طفل، کودکان طبیعی و مدت زمان حضانت در حقوق ایران در مقایسه با انگلستان دارای خلاء قانونی می‌باشد و در صدمات جسمانی غیر جنسی، نظام حقوقی انگلستان جنبه حمایتی بیشتری را از اطفال بزه دیده به عمل می‌آورد.

کلمات کلیدی: کودک آزاری - فقه و حقوق - ایران - انگلستان

عنوان	صفحه
1- فصل اول: کلیات تحقیق.....	۱
1-1- مقدمه.....	۲
2-1- بیان مسئله.....	۳
3-1- اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۴
4-1- اهداف پژوهش.....	۵
1-4-1- هدف کلی.....	۵
2-4-1- اهداف فرعی.....	۵
5-1- سئوالات تحقیق.....	۵
1-5-1- سؤال اصلی.....	۶
2-5-1- سئوالات فرعی.....	۶
6-1- فرضیه های پژوهش.....	۶
7-1- محدودیت ها و موانع پژوهش.....	۶
8-1- قلمرو مکانی و زمانی پژوهش.....	۶
2- فصل دوم: مبانی نظری، پیشینه و روش تحقیق.....	۸
1-2-1- پیشینه پژوهش.....	۹
2-2-1- روش تحقیق.....	۱۱
3-2-1- روش گردآوری اطلاعات.....	۱۲
4-2-1- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....	۱۲
5-2-1- ابزارهای تحقیق.....	۱۳
6-2-1- مبانی نظری پژوهش.....	۱۳
1-6-2- مفهوم و ماهیت کودک آزاری.....	۱۳
2-6-2-1-1- تعریف کودک.....	۱۳
2-6-2-2-1- شروع کودکی.....	۱۷

صفحه	عنوان
۱۸	۲-۶-۱-۳- پایان کودکی
۲۰	۲-۶-۲- تاریخچه کودک آزاری
۲۳	۲-۶-۴- انواع کودک آزاری
۲۵	۲-۶-۵- تعریف آزار
۲۶	۲-۶-۳- تعریف کودک آزاری
۲۷	۲-۷- نتیجه
۲۹	3- فصل سوم: کودک آزاری در فقه و حقوق ایران
۳۰	۳-۱- رویکرد قانون اساسی
۳۲	۳-۲- رویکرد قانون مدنی
۳۳	۳-۲-۱- قوانین مدنی پیشگیرانه از کودک آزاری
۳۳	۳-۲-۱-۱- کودکان بی سرپرست
۳۶	۳-۲-۲-۱- حق ملاقات کودک
۳۷	۳-۲-۱-۳- تربیت کودک
۳۹	۳-۲-۴- مراقبت از کودک
۴۴	۳-۲-۲- خلاء های قانون مدنی برای زمینه سازی کودک آزاری
۴۴	۳-۲-۱- طلاق والدین
۴۵	۳-۲-۲- مدت زمان حضانت
۴۶	۳-۲-۳- حق تربیت
۴۶	۳-۲-۴- اطفال در معرض خطر
۴۸	۳-۲-۵- کودکان طبیعی
۴۹	۳-۳- رویکرد قوانین کیفری
۴۹	۳-۳-۱- قوانین کیفری پیشگیرانه از کودک آزاری
۴۹	۳-۳-۱-۱- جرایم علیه سلامت جسمی
۵۶	۳-۳-۲- جرایم علیه شخصیت معنوی

صفحه	عنوان
۶۱	۲-۳-۳- قوانین کیفری زمینه ساز برای کودک آزاری
۶۲	۱-۲-۳-۳- هرزه نگاری
۶۲	۲-۲-۳-۳- ازدواج غیر قانونی
۶۴	۳-۲-۳-۳- تنبیه بدنی
۶۹	۴-۲-۳-۳- فساد و فحشا با کودک
۷۰	۵-۲-۳-۳- عدم جرم انگاری در موارد خاص
۷۵	۴-۳- رویکرد قوانین شکلی در کودک آزاری
۷۶	۱-۴-۳- کودک آزاری جرمی عمومی
۷۷	۲-۴-۳- تعیین صلاحیت دادگاه اطفال
۷۷	۳-۴-۳- مراحل تعقیب و تحقیقات و پیشگیری از جرم
۷۸	۴-۴-۳- مقررات مرحله رسیدگی و صدور حکم
۷۹	۵-۴-۳- مقررات مرحله اجرای حکم صادر شده
۷۹	۵-۳- نتیجه
۸۲	4- فصل چهارم: کودک آزاری در حقوق انگلستان
۸۲	۱-۴- مقدمه
۸۳	۲-۴- تعاریف کودک و کودک آزاری در حقوق انگلستان
۸۳	۳-۴- تقسیم بندی اطفال در حقوق انگلستان
۸۴	۱-۳-۴- اطفال زیر ۱۰ سال
۸۵	۲-۳-۴- اطفال ده تا چهارده ساله
۸۶	۳-۳-۴- افراد بین چهارده تا هجده سال
۸۶	۴-۴- سیر تحول دادرسی در حمایت از اطفال انگلستان
۸۸	۵-۴- پیشینه کودک آزاری در انگلیس
۹۲	۶-۴- رویکرد قوانین کیفری انگلستان
۹۵	۱-۶-۴- جرایم جنسی

فهرست

عنوان	صفحه
۴-۶-۲- جرائم غیرجنسی غیر مهلك	۹۹
۴-۷-۷- حمایت از جنین قبل تولد در حقوق انگلستان	۱۰۷
۴-۸-۸- حمایت از بچه متولد شده در حقوق انگلستان	۱۰۸
۴-۹-۹- حمایت از کودک در نظام حقوقی انگلستان	۱۰۸
۴-۹-۱- حق حیات	۱۰۸
۴-۹-۲- صدمات و ضربات جسمی	۱۰۹
۴-۹-۳- حمایت از نیروی کار طفل	۱۱۲
۴-۹-۴- حمایت از سلامت اخلاقی	۱۱۲
۴-۹-۵- حمایت از حق تحصیل کودک	۱۱۳
۴-۱۰- نتیجه	۱۱۳
5-فصل پنجم: نتیجه گیری	۱۱۴
پیشنهادات:	۱۲۷
فهرست منابع و مآخذ	۱۲۹

فصل اول: کلیات تحقیق

بهترین روش برای ارزیابی، اصلاح و بهبود یک نظام حقوقی، بررسی تطبیقی آن می باشد و راه دست یابی به این مهم و در جهت نیل به موفقیت در این پژوهش، نیازمند یک چهارچوب نظری می باشیم؛ به نظر چمپیون « فرآیند پژوهش عبارتست از همه کوشش های نظام یافته ای که برای افزایش شناخت خود از رویدادها و چگونگی رخ دادن آنها طرح ریزی می کنیم » (چمپیون، ۱۳۸۵، ص. ۸). از این نظر در حقیقت چهارچوب نظری، بستری برای فعالیت پژوهشی می باشد، لذا به دلیل اهمیت روش تحقیق و تأثیر آن بر روند موفقیت پژوهش، در ابتدای این پژوهش فصل اول را به طور مستقل به این مقوله اختصاص داده می شود که نقشه کلی طرح را در بر داشته و مشتمل بر بخشهایی می باشد که بیان می گردد.

۱-۱- مقدمه

کودکان همواره مورد حمایت ادیان الهی و مکاتب حقوقی و مقنین بوده اند. ولی با وجود این حمایتها، کودک آزاری از جمله مسائل مهمی می باشد و جوامع مختلف با آن دست به گریبان بوده و در میان جرایم رخ داده، آمار زیادی را به خود اختصاص می دهد. دلیل آسیب پذیری آنها به جهت عدم قدرت و استقلال، ضعف جسمانی، عقلانی و وابستگی به دیگران و خانواده بوده که آنان را در معرض انواع آزارها، مخاطرات و جرائم بزرگسالان قرار می دهد و از این جهت که خود توانایی احقاق حق خود را ندارند، ایجاد ساختارهای نظام مند از قوانین در کشور های مختلف و اجرای دقیق آنها در کنار فرهنگ سازی احترام به حقوق کودکان می تواند تا حدود زیادی از آسیب های این گروه از جامعه بکاهد.

حقوق کودک نه تنها در ایران بلکه در سایر نقاط جهان همواره با چالش های زیادی روبه رو بوده است. زیرا تغییرات سریع در نظام روابط اجتماعی و هنجارهای جامعه و تأثیرات فضای فرهنگی جدید جوامع ضریب احتمال تعرض به تمامیت جسمانی و معنوی کودکان را افزایش می یابد. به عبارت دیگر این وضعیت، زمینه های بیشتری برای تنش ها و احتمالا بروز خشونت علیه اطفال و تضییع حقوق آنها را فراهم ساخته است، با وجود اینکه بیشترین آزار نیز از نوع جسمانی بوده است ولی تهیه آمار دقیقی از بدرفتاری و آزار بدنی کودکان امکان پذیر نیست. زیرا کودکانی که مورد آزار قرار می گیرند، از بازگو کردن آن چه بر آنها گذاشته است، ناتوان بوده و در بیشتر موارد این بدرفتاری ها در خلوت صورت می گیرد.

کودک آزاری مشکل پنهان و گزارش نشده بسیاری از کشورهای جهان می باشد زیرا اطلاعاتی دقیقی در این زمینه وجود ندارد و از طرف دیگر موضوع کودک آزاری موضوعی می باشد که بیان آن توأم با شرم و خجالت می باشد و گاه انکار می شود. طبق گزارش کمیته ملی پیشگیری از سوء رفتار با کودکان در سال ۱۹۹۴، سه میلیون سوء رفتار و مسامحه در مورد کودکان دنیا به آژانس های (NCPCA) خدمات اجتماعی گزارش شده است. اگر چه میزان واقعی بیشتر از این

ها است. هم چنین، طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت در سال ۱۹۹۹، حدود ۴۰ میلیون کودک ۰-۴ ساله در سراسر جهان در معرض رفتار کودک آزاری و غفلت والدین و یا مراقبت به نحوی که نیازمند استفاده از خدمات بهداشتی درمانی و اجتماعی است، بوده اند. (محمدی فرود، ۱۳۸۷، ص. ۴)

کودک آزاری می تواند یک عامل خطر برای افسردگی باشد، حقیقتی روشن می باشد که خشونت و آزار کودکان مخصوص جامعه یا طبقه خاصی نبوده و اکنون همه کشورهای دنیا و طبقات اجتماعی مختلف با آن درگیر می باشند.

۱-۲- بیان مسئله

پیشرفت جامعه بر پایه عدالت، آزادی و شناخت حقوق انسان بنیان نهاده می شود. اولین عامل موفقیت توسعه و شکوفایی جامعه پیشرفته، تربیت و پرورش نونهالانی می باشد که سازندگان واقعی فردای آن جامعه اند. این خواسته فقط در سایه توجه داشتن به نیروی انسانی که امروز اطفال اند و فردا سرمایه های اداره کننده کشور ما به شمار می آیند ممکن می گردد. اما این کودک به بلوغ نرسیده است مستعد آسیب های فراوانی از جمله کودک آزاری می باشد که ممکن می باشد از سوی اطرافیان رخ دهد. کودک آزاری پدیده جدیدی نمی باشد. این معضل همواره در طول تاریخ وجود داشته است، ولی از آغاز شناسایی این موضوع به صورت علمی بیشتر از چند دهه نمی گذرد. مطالعات گسترده در خصوص شناسایی و حل معضل کودک آزاری در حال شکل گرفتن می باشد اما به علت بدیع بودن مفهوم آن هنوز به صورت عملی تعریف واحد و مشخصی از آن و رفتارهایی که در قلمرو کودک آزاری قرار می گیرد، مورد بررسی قرار نگرفته است.

در یک معنا آزار کودک به معنای هر گونه آسیب جسمی یا روانی، سوء استفاده جنسی و یا غفلت و بی توجهی به نیازهای اساسی کودک است. آمار سوء رفتار با کودکان در کشورهای صنعتی حدود ۳۰۲ مورد در هر هزار نفر را نشان می دهد امروزه مسامحه و سوء رفتار با کودکان از مشکلات اصلی کودکان محسوب می گردد. در حالی که در کشورهای در حال توسعه آمار چندان در دسترس نمی باشد. طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت در سال ۱۹۹۹، حدود ۴۰ میلیون کودک ۰-۴ ساله در سراسر جهان در معرض رفتار کودک آزاری و غفلت والدین و یا مراقبت به نحوی که نیازمند استفاده از خدمات بهداشتی درمانی و اجتماعی است، قرار گرفته اند. کودک آزاری می تواند یک عامل خطرناک برای افسردگی، خودکشی، زیاده روی در مصرف الکل، احساس حقارت و... بوده و سبب بسیاری از جرایم باشد.

در یک تقسیم بندی انواع کودک آزاری را می توان به کودک آزاری جسمی، جنسی، روانی تقسیم نمود و امروزه ثابت شده می باشد که آزار کودکان و سوء رفتار با آنان آثار عاطفی، اجتماعی و عقلانی منفی در کودک به جای گذاشته به گونه ای که کودک دچار تاخیر در رشد شده و مدام به دلیل محیط بی ثبات و غیر قابل پیشبینی، مضطرب گردد. آزار

در دوران کودکی می تواند یک عامل خطر برای رفتارهای مجرمانه بعدی باشد. بررسی حقوقی و جرم شناختی کودک آزاری می تواند ما را در شناخت ابعاد حقوقی و آگاهی نسبت به پیامدهای گوناگون کودک آزاری یاری رساند. با توجه به این مباحث موضوع این پایان نامه « بررسی تطبیقی کودک آزاری از منظر فقه، حقوق ایران و حقوق انگلیس » بوده و در آن سعی خواهد شد تا ابتدا به بررسی تعاریف و پیشینه این پدیده پرداخته شود و سپس انواع کودک آزاری جسمی و روانی و جنسی را به صورت جداگانه از منظر فقه اسلامی، حقوق موضوعه ایران و قوانین نظام حقوقی انگلستان بررسی نموده و در نهایت با بررسی تطبیقی آنها به ارائه راه کارهایی مناسب حاصل از این مقایسه، جهت کاهش این پدیده به خصوص در وضع قوانین و نحوه رسیدگی به این جرایم خواهیم پرداخت.

۱-۳- اهمیت و ضرورت تحقیق

گرچه کودک آزاری از معضلات مهم اجتماعی می باشد ولی در جامعه ایران تاکنون عمق و ابعاد آن ناشناخته مانده است. کودک آزاری آسیب اجتماعی بوده و به عنوان یکی از اولویت‌ها و مسایل اجتماعی، بهداشتی و درمانی در کشورهای مختلف جهان بحث می گردد.

به دلیل اینکه کودک آزاری در جوامع مختلف امری مذموم می باشد و در بسیاری از کشورها جرم تلقی شده و برای مرتکب آن عواقب قانونی به همراه دارد لذا آمارهای مختلف از آن، حتی در کشورهای پیشرفته بیشتر تخمینی از واقعیت بوده و موارد واقعی همیشه بیشتر از آمار تخمینی آن می باشد.

در ایران نیز بد رفتاری با کودکان تا حد بسیاری به مسائل فرهنگی بستگی دارد، بررسی ها نشان می دهد که والدین کودک آزار، نسبت به سایر والدین از سلامت کمتری برخوردار اند و تحصیلات کمتری دارند، هم چنین آشفتگی خانوادگی، وضعیت اقتصادی پایین و پر جمعیت بودن افراد خانواده از شاخصترین ویژگی این خانواده ها می باشد. اگر چه آمار شفاف و روشنی در مورد شیوع کودک آزاری در یک دوره زمانی مشخص وجود ندارد تا بتوان روند این معضل اجتماعی را منعکس نماید ولی در عین حال رشد عوامل مهم زمینه ساز این آسیب از جمله فقر، اعتیاد، طلاق و بزهکاری می تواند شیوع و بروز این آسیب اجتماعی را طی سال های اخیر نشان دهد.

از طرفی یکی از عوامل مهم برای جلوگیری از کودک آزاری وجود قوانین فقهی و حقوقی در نظام حقوقی هر کشوری می باشد که می تواند مهم ترین عامل بازدارنده برای بحث کودک آزاری در ایران نیز محسوب می شود.

علاوه بر موارد فوق در ضرورت تحقیق می توان به نتیجه زیانبار و تاثیرات مخرب کودک آزاری بر جسم و روان طفل اشاره نمود که چه این رفتارها خود با فشار عصبی، می توانند زمینه ساز رفتارهای ضد اجتماعی کودک در آینده را باعث گردد.

همچنین مواردی را در قانون موضوعه ایران می توان مشخص نمود که مجازات متعرض به کودک را در آزارهای جسمی و تعرض جنسی بیان کرده اند، ولیکن کودک آزاری طیف وسیعی از رفتار های نابهنجار اجتماعی را شامل می شود از جمله بی توجهی، سرزنش، تحقیر روانی، نشان دادن صحنه های مستحجن، ناسزا، و....، که در قانون ایران برایشان مجازاتی تعیین نشده و لزوم بررسی این ساختار در حمایت از کودک و تطبیق آن با نظام های قانونی دیگر (انگلیس) برای درک کارکرد درست آن احساس می شود.

لذا در پژوهش پیش رو به بررسی ساختار و چارچوب قوانین فقهی و حقوقی ایران و قوانین انگلستان در موضوع کودک آزاری خواهیم پرداخت.

۱-۴- اهداف پژوهش

اصلاح قوانین و مقررات با بررسی تطبیقی آن و با هدف نیل به سوی افزایش کمی و کیفی حقوق کودکان، هدفی می باشد که هر پژوهشگر حقوقی دارد ولیکن برای پژوهش پیش رو می توان اهداف اصلی و فرعی زیر را مدنظر قرار داد:

۱-۴-۱- هدف کلی

هدف اصلی پژوهش پیش رو «شناخت کودک آزاری از دیدگاه فقه و حقوق ایران و قوانین انگلستان» می باشد.

۱-۴-۲- اهداف فرعی

این تحقیق در صدد می باشد علاوه بر هدف اصلی، اهداف زیر را هم مورد توجه قرار دهد:

- رویکرد فقهی و حقوقی قوانین ایران را در ارتباط با کودک آزاری، بررسی نموده و به مطالعه اثر آنها در جلوگیری از کودک آزاری بپردازد.
- میزان تأثیرپذیری نظام حقوقی ایران را از حقوق انگلستان در موضوع کودک آزاری بررسی نماید.
- مشخص نماید در آموزه های فقهی و اسلامی ایران چه تعالیمی برای برخورد و مقابله با کودک آزاری وجود دارد.

۱-۵- سؤالات تحقیق

سؤال های اصلی و فرعی در پژوهش پیش رو مسیر تحقیق را مشخص خواهند نمود که در پی پاسخگویی به آنها می باشیم

۱-۵-۱- سئوال اصلی

- رویکرد فقهی و حقوقی ایران و قوانین انگلستان در رابطه با کودک آزاری چگونه است؟

۱-۵-۲- سئوال فرعی

- آیا نظام تقنینی ایران مناسب برای مقابله با کودک آزاری است؟
- کدام یک از قوانین در مقابله با کودک آزاری مؤثر و کدام یک از قوانین فراهم آورنده زمینه آن است؟
- آیا حقوق کشور ما از حقوق انگلستان در جهت مقابله با کودک آزاری تأثیر پذیرفته است؟
- مصادیق تأثیرپذیری نظام تقنینی ایران از حقوق انگلستان کدام است؟
- آیا در آموزه های فقهی و اسلامی ایران تعالیمی برای برخورد و مقابله با کودک آزاری وجود دارد؟

۱-۶- فرضیه های پژوهش

- -ساختار و چارچوب قوانین ایران و قوانین انگلستان در مواردی دارای مباحث مشترک در موضوع کودک آزاری می باشند.
- «قانون حمایت از کودکان و نوجوانان» حمایت کننده از این قشر آسیب پذیر است.
- بعضی از مواد ق.م و قانون مجازات اسلامی زمینه بروز کودک آزاری را تشدید می نماید.
- برخی از مفاد قوانین کشور ما از نظام حقوقی کشور انگلستان تأثیر پذیرفته است.
- آموزه های فقهی اسلامی برای حفظ شأن و تربیت کودک ارزش و اهمیت قابل توجهی قائل شده است.

۱-۷- محدودیت ها و موانع پژوهش

مهمترین محدودیت پیش رو را می توان کمبود منابع فارسی و لاتین عنوان کرد زیرا با وجود اهمیت موضوع کودک آزاری و زاویه دید پژوهشگر در این مطالعه، اکثر منابع به بررسی کودک آزاری در حقوق ایران پرداخته اند و بررسی تطبیقی انجام نشده است .

۱-۸- قلمرو مکانی و زمانی پژوهش

هر کار تحقیقی برای آنکه بتواند به اهداف مورد انتظار خود دست یابد ، باید دارای حدود مشخص و روشن باشد و تعیین گردد که محدوده پژوهش از نظر زمانی و مکانی و ... چه بازه ای را در بر می گیرد .

در این پژوهش:

- حوزه تحقیق، فقه و حقوق است، بنابراین مسئولیتهای کیفری ایجاد شده در اثر این پدیده و جبران خسارتها و کلا بعد کیفری این مقوله خارج از بحث ما می باشد.
- مقوله کودک آزاری در بحث کلی مورد مطالعه قرار می گیرد و بحث یک مکان خاص مثل مدارس از دایره بحث ما خارج می باشد. در حقیقت آنچه زیر ذره بین این تحقیق می باشد، بررسی صرف کودک آزاری می باشد.
- کودک آزاری های ارتکاب یافته از سوی اشخاص خاص مورد نظر نمی باشند؛ یعنی کودک آزاری والدین و یا خواهر، برادر، پدر بزرگ و مادر بزرگ و سایر افرادی که ممکن می باشد با کودک در خانه سکونت داشته باشند، به صورت جزئی بررسی نمی شود.
- مفهوم آزار از نگاه این پژوهش مفهومی موسع می باشد و تنها به برخورد های فیزیکی و انواع تنبیه های بدنی محدود نمی شود؛ بلکه شامل تمام آزار های ممکن جسمی و روحی بر کودک می باشد. با این توصیف نقض هر نوع حقوق جسمانی و معنوی طفل، کودک آزاری تلقی می شود.
- از نظر مکانی قلمرو تحقیق نه تنها به کشورمان ایران مربوط می گردد. در عین حال در این زمینه نگاهی هم به قوانین موضوعه کشور انگلستان خواهیم داشت و سعی می کنیم در این بخش مختصر تطبیقی، نقاط افتراق و اشتراک در کشور ایران و انگلستان را در خصوص موضوع، تبیین نماییم. چرا که مطالعه تطبیقی می تواند باعث غنای بحث و راهی برای تعامل و شکوفایی نظام حمایت از کودکان گردد. زیرا « برای برای درک بهتر و اصلاح حقوق داخلی، حقوق تطبیقی به کار می آید و هیچ حقوقدان برجسته و اندیشمند و هیچ قانونگذار روشن بینی خود را از آن بی نیاز نمی بیند. (داوید، ۱۳۸۳، ص. ۸)

علت انتخاب کشور انگلستان جهت مطالعه تطبیقی، این بوده که این کشور نماینده شاخص نظام حقوقی کامن لا محسوب می شود و با مطالعه نظام کیفری این کشور می توان گفت موضوع در این خانواده حقوقی مطالعه شده است. توضیح اینکه حقوق انگلیس دارای مقامی عالی در خانواده "کامن لا" (Common Law) می باشد. نه تنها از نظر تاریخی "کامن لا" در انگلستان ایجاد شده، بلکه حقوق انگلیس امروز نیز مانند گذشته برای تعدادی از کشورها الگویی می سازد که به طور کلی همچنان مورد احترام است.

فصل دوم: مبانی نظری، پیشینه و روش تحقیق

۱-۲- پیشینه پژوهش

هر طرح پژوهشی در آغاز، مستلزم این می باشد که پژوهشگر با نوشتگان مربوط به موضوع مورد مطالعه آشنا گردند. بررسی سابقه مطالعات انجام گرفته در همه پژوهش های اجتماعی، مرسوم می باشد.

در بررسی ادبیات تحقیق مهمترین هدف های مهم، عبارتند از: «گردآوری ایده هایی از پژوهشگران دیگر درباره مسئله مورد مطالعه که پیش تر در این باره مطالعه کرده اند و اطلاع از نوع و میزان اطلاعات موجود درباره مسئله مورد مطالعه می باشد و نیز آگاهی از موضوع ها و بحث های احتمالی که پیرامون مسئله شکل گرفته اند می باشد». (چمپیون، ۱۳۸۵، ص. ۱۳۱ - ۱۳۰) موضوع این پژوهش بررسی تطبیقی کودکان آزاری از منظر تطبیقی در دو نظام حقوقی ایران و انگلیس می باشد و آثار به رشته تحریر در آمده در این ارتباط، در موضوع تحقیق را به طور خلاصه می توان در یک نگاه به موارد زیر تقسیم نمود:

▪ رساله دکترا:

- سید جواد مدیرنیا، (۱۳۵۳). رساله دکتری به نام «حقوق کودک». چاپخانه اتحاد. دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران،

▪ ب. پایان نامه ارشد:

- سعیده فرجی کوهجردی، پدیدآور: کودک آزاری و ضرورت بازنگری در قوانین، کارشناسی ارشد، 1388، موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی و غیردولتی شهید اشرفی.

- بررسی کودک آزاری در حقوق ایران، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۱، پدیدآور: محمد فضلی، دانشگاه قم، دانشکده آموزش های الکترونیکی.

- بررسی کودک آزاری در فقه و حقوق کیفری ایران، کارشناسی ارشد، ۱۳۹۵، پدیدآور: محمدرضا آقائی بجنستان، دانشگاه پیام نور استان خراسان رضوی، مرکز پیام نور مشهد.